

Sygn. akt I C 34/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR (del.) Rafał Wagner

Protokolant apl. radc. Michał Zembrzuski

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2012 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa **M. D. (1), M. P., B. B., M. J. i M. B.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Ministrowi Gospodarki**

o zapłatę

I. zasądza od **Skarbu Państwa – Ministra Gospodarki** na rzecz:

1) **M. D. (1), B. B. i M. B.** kwoty po **203.520** (dwieście trzy tysiące pięćset dwadzieścia) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 maja 2012 r. do dnia zapłaty,

2) **M. P. i M. J.** kwoty po **101.760** (sto jeden tysięcy siedemset sześćdziesiąt) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 maja 2012 r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. nieuiszczone przez strony koszty sądowe przejmują na rachunek Skarbu Państwa;

IV. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w Sądzie Okręgowym w Warszawie w dniu 4 kwietnia 2005 r. **M. D. (1), M. P., B. B., M. J. i M. B.** wniosły o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Gospodarki i Pracy (obecnie Minister Gospodarki) następujących kwot:

1) na rzecz **M. D. (1), B. B. i M. B.** po 26.740 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia Ministrowi Gospodarki i Pracy wniosku o odszkodowanie do dnia zapłaty,

2) na rzecz **M. P. i M. J.** po 13.370 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia Ministrowi Gospodarki i Pracy wniosku o odszkodowanie do dnia zapłaty.

Ponadto powódki wniosły o zasądzenie kosztów postępowania wg norm przepisanych. Podstawę żądania stanowiła szkoda rzeczywista oraz utracone korzyści w związku ze stwierdzeniem nieważności zarządzenia w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad przedsiębiorstwem pn. (...), wł. J. B. i R. M. w R. (pozew – k. 3).

Postanowieniem z 3 sierpnia 2005 r. Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu dla W. (postanowienie – k. 34).

Postanowieniami z 10 listopada 2005 r. M. B. została zwolniona od wpisu od pozwu (k. 68), M. D. (1) od wpisu od pozwu ponad kwotę 400 zł (k. 66), a M. J. od wpisu od pozwu ponad kwotę 300 zł (k. 64).

Po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego, pismem z 7 września 2008 r. M. B. rozszerzyła powództwo wnosząc o zasądzenie odszkodowania w kwocie 1.273.000 zł w wysokości odpowiadającej udziałowi w spadku, tj. na jej rzecz 318.250 zł (pismo – k. 421-425, protokół rozprawy z 16 grudnia 2008 r. – k. 528).

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2008 r. Sąd Rejonowy przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie (postanowienie – k. 523).

Pismem z 31 marca 2009 r. M. D. (1) i B. B. wniosły o zasądzenie na ich rzecz kwot po 285.163 zł, natomiast M. P. i M. J. po 142.581 zł (pismo procesowe – k. 548). Stanowisko to zostało podtrzymane w piśmie z 12 grudnia 2011 r. (k. 1195).

Na rozprawie w dniu 17 maja 2012 r. pełnomocnik M. B. sprecyzował, że wnosi ona o zasądzenie roszczeń w wysokości takiej samej jakiej domaga się M. D. (1), tj. kwoty 285.163 zł (protokół rozprawy – k. 1239).

W toku procesu nie tylko wysokość dochodzonych przez powódki kwot ulegała zmianie, ale również sposób ich wyliczenia. Ostatecznie wyliczenie zostało sprecyzowane w piśmie z 12 grudnia 2011 r. w ten sposób, że w ocenie powódek na szkodę rzeczywistą składają się: 1.225.480 zł (wartość obiektów budowlanych) oraz 201.047 zł (wartość maszyn i urządzeń przedsiębiorstwa). Łączna kwota 1.426.527 zł winna zostać pomniejszona o kwotę odszkodowania przyznanego przez Ministra Gospodarki i Pracy w zakresie damnum emergens, czyli o 558.677 zł (409.350 zł – wartość nieprzywróconych budynków i budowli i 149.327 zł – wartość maszyn i urządzeń oraz wyposażenia). Zatem do podziału powódki wskazywały kwotę 867.850 zł (k. 1195-1199).

Pozwany Skarb Państwa – Minister Gospodarki w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm prawem przepisanych. Pozwany zarzucił, że powodowie nie udokumentowali odpowiednio podanego w pozwie wyliczenia utraconych korzyści, a załączona ekspertyza prywatna nie może stanowić podstawy zasądzenia dochodzonej szkody (odpowiedź na pozew – k. 142-143).

W piśmie z 9 września 2008 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w zakresie utraconych korzyści (pismo – k. 418-419). Stanowisko to podtrzymał w piśmie z 23 sierpnia 2011 r. powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z 31 marca 2011 r. (pismo – k. 1110-1113).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Przedsiębiorstwo (...), wł. J. B. i R. M. w R. (dalej: Przedsiębiorstwo) mieściło się w budynkach i na nieruchomości stanowiącej współwłasność M. i A. małżonków R. oraz B. i H. małżonków J. zapisanej w księdze wieczystej KW nr (...) prowadzonej przez Sąd Powiatowy w R..

Zarządzeniem Ministra Przemysłu Drobego i Rzemiosła z dnia 29 czerwca 1953 r. znak: (...) nad Przedsiębiorstwem ustanowiono przymusowy zarząd państwowy. Jako podstawę prawną wskazano dekret Naczelnika Państwa z 16 grudnia 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego uzasadniając, że przymusowy zarząd państwowy ustanawia się nad przedsiębiorstwami nieczynnymi albo zagrożonymi bezruchem, jeśli ich uruchomienie lub utrzymanie w ruchu leżało w interesie Państwa.

W wyniku postępowań spadkowych po H. J. i B. J., M. R. i A. R., a także po K. B. i L. B. spadkobiercami byłych właścicieli Przedsiębiorstwa są powódki w następujących udziałach: M. B., B. B. i M. D. (1) po 1/4, a M. P. i M. J. po 1/8 (okoliczności niesporne, ustalone w postępowaniach administracyjnych prowadzonych przez Ministra Gospodarki i Pracy).

Na wniosek M. D. (1) działającej w imieniu własnym i pozostałych spadkobierców przeprowadzone zostało postępowanie wyjaśniające mające na celu ocenę legalności decyzji administracyjnych na mocy których nad

Przedsiębiorstwem ustanowiono przymusowy zarząd państwowy i przejęto go na własność Państwa. Decyzją z 28 czerwca 2002 r. (...) Minister Gospodarki na podstawie art. 156 § 1 ust. 2 w zw. z art. 157 § 1 k.p.a. stwierdził nieważność:

- zarządzenia Ministra Przemysłu Drobno i Rzemiosła z dnia 29 czerwca 1953 r. w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad Przedsiębiorstwem,
- orzeczenia Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości z dnia 31 grudnia 1965 r. w sprawie stwierdzenia przejścia na własność Państwa Przedsiębiorstwa.

W uzasadnieniu tej decyzji wskazano, że Przedsiębiorstwo funkcjonowało w systemie całorocznym i w okresie ustanawiania nad nim przymusowego zarządu państwowego było czynne i nie zagrożone bezruchem. Ponadto nie mogło zostać uznane za zakład o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, którego utrzymanie w ruchu miałoby bezpośredni związek z interesem Państwa, w sytuacji kiedy przedsiębiorstwo to zatrudniało 2 pracowników (współwłaściciele) o teoretycznej zdolności przemiałowej ok. 3,9 ton zboża na dobę (decyzja z 28 czerwca 2002 r. – k. 6-11).

Decyzją Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 22 lutego 2005 r. (...) przyznane zostało odszkodowanie w łącznej wysokości 619.040 zł z tytułu szkody, jaka powstała w następstwie podjętych decyzji nacjonalizujących Przedsiębiorstwo na rzecz: M. D. (1), B. B. i M. B. w wysokości 154.760 zł, a na rzecz M. P. i M. J. po 77.380 zł. Podstawę decyzji przez stanowiły ekspertyzy biegłych rzeczoznawców, którzy stwierdzili, że ubytek polega na utracie:

- majątku nieruchomego, tj. wartość nieprzywróconych budynków i budowli to 409.350 zł,
- majątku ruchomego, tj. utrata maszyn i urządzeń produkcyjnych oraz wyposażenia – 149.327 zł,
- korzyści za okres od 17 października 1997 r., tj. od dnia wejścia w życie Konstytucji RP do dnia 28 czerwca 2002 r., tj. przywrócenia na rzecz spadkobierców byłych współwłaścicieli Przedsiębiorstwa – 57.303 zł.

Łącznie wielkość szkody rzeczywistej i utraconych pożytków wg cen aktualnych na dzień 31 października 2004 r. wyniosła 615.980 zł. Kwota ta została pomniejszona o 24 zł (nieuregulowane przez Przedsiębiorstwo zobowiązania finansowe względem Skarbu Państwa). Tak ustaloną kwotę organ administracyjny zwaloryzował na dzień podejmowania decyzji administracyjnej: za listopad 2004 r. o 0,3%, grudzień 2004 o 0,1%, styczeń 2005 t. o 0,1%. Ostatecznie wypłacona kwota wyniosła **619.040 zł**. Oznacza to, że z tytułu szkody w zakresie budynków i budowli wypłacono 411.399,62 zł, szkody w zakresie ruchomości – 150.074,68 zł, a z tytułu utraconych korzyści – 57.589,92 zł (decyzja z 22 lutego 2005 r. – k. 27-32).

W związku z podniesionymi przez strony zarzutami Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych w celu ustalenia wysokości szkody wynikającej z przejęcia Przedsiębiorstwa. Biegły sądowy E. M. wartość maszyn, urządzeń i wyposażenia młyna wg stanu na 29 czerwca 1953 r. i cen na datę 28 czerwca 2002 r. ustalił na kwotę 163.134,67 zł. Po zwaloryzowaniu tej kwoty na datę sporządzania opinii (lipiec 2008 r.) stanowiło to kwotę 201.047,17 zł. Opinia w zakresie ruchomości została sporządzona w ten sposób, że biegły sądowy przepisał wszystkie składniki razem ze stanem technicznym z opinii, która była wydawana w postępowaniu administracyjnym (opinia Stowarzyszenia (...)) uznając, że wydawali ją ludzie, którzy znają się na branży. Następnie kwoty przeliczył przez wskaźnik inflacji (opinia biegłego – k. 389, ustne wyjaśnienia biegłego – k. 530-531).

Wartość budynków i budowli znajdujących się na terenie Przedsiębiorstwa wg stanu na dzień 29 czerwca 1953 r. i cen aktualnych na dzień sporządzenia opinii Sąd ustalił na podstawie opinii biegłego sądowego Z. Z. (opinia – k. 973-1029). Biegły ten ustalił wartość nieruchomości budynkowych na łączną kwotę 1.225.480 zł (wariant III – k. 1012).

Sąd uznał, że opinia biegłego Z. Z. została sporządzona przez osobę posiadającą fachową wiedzę i doświadczenie. Wykształcenie biegłego oraz jego empiria stanowią dla Sądu gwarancję rzetelności i dlatego wnioski wypływające z treści sporządzonej przez niego opinii przyjęte zostały jako wiarygodny dowód mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w zakresie wartości nieruchomości. Biegły do sporządzenia opinii wykorzystał cały dostępny materiał

dowodowy. Uwzględnił w pełnym zakresie faktyczny rodzaj i powierzchnię wycenianych budynków, stwierdził przy tym, że młyn miał wysokość 12 a nie 10 m oraz poddasze strychowe (co znalazło swoje potwierdzenie w zeznaniach świadków, w tym A. B. - k. 1239 i powódki M. D. (1) – k. 1229-1229v). W sposób przekonujący wyjaśnił również przyjęte współczynniki przy wyliczaniu powierzchni użytkowej budynków drewnianych (protokół rozprawy z 17 maja 2012 r. – k. 1239-1240).

Z uwagi na braki w opinii E. M. stwierdzone przez biegłego Z. Z., Sąd pominął w dokonanych ustaleniach wnioski wynikające z opinii biegłego E. M. w zakresie wartości nieruchomości. Z przyczyn wskazanych w dalszej części przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd pominął ustalenia biegłych w zakresie utraconych korzyści.

W pozostałym zakresie stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o niekwestionowane co do autentyczności dowody z dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy - decyzje administracyjne, które korzystając z materialnej mocy dowodowej wynikającej z treści art. 244 k.p.c., stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Następstwo prawne powódek po byłych współwłaścicielach nieruchomości nie było kwestionowane przez pozwanego, znalazło swoje odzwierciedlenie w ustaleniach dokonanych w postępowaniach administracyjnych, do akt których dołączono postanowienia spadkowe (nienumerowane karty w dołączonych aktach administracyjnych (...)).

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w części dotyczącej odszkodowania za utracone budynki i budowle, w pozostałym zakresie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Zgodnie z uchwałą pełnego składu Sądu Najwyższego z 31 marca 2011 r. (III CZP 112/10, OSCP 2011/7-8/75) do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. Zatem żądanie odszkodowania winno być rozpatrywane nie na podstawie art. 160 k.p.a.

W zakresie żądania utraconego zysku z Przedsiębiorstwa za okres od 17 października 1997 r. to jest ono nieuzasadnione. Problem możliwości dochodzenia *lucrum cessans* w sytuacji wydania wadliwej decyzji administracyjnej rozstrzygnięty został w uchwale Sądu Najwyższego z 31 marca 2011 r. (III CZP 112/10, OSCP 2011/7-8/75). Sąd Najwyższy stwierdził, że jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji.

W uzasadnieniu ww. uchwały wskazano, m.in.: Należy uznać, zgodnie z zasadą tempus regit actum, że zdarzenie prawne wywołuje skutki określone przez normy prawne obowiązujące w chwili zajścia zdarzenia (por. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2008 r., P 5/07, OTK-A Zb.Urz. 2008, nr 9, poz. 163). Wychodząc z takich założeń, przyjmuje się, w zgodzie z motywami wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, że stan prawny będący skutkiem tego wyroku - m.in. orzekającego, iż art. 418 k.c. jest niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji - ma zastosowanie w sprawach o naprawienie szkody wyrządzonej orzeczeniem lub zarządzeniem wydanym po wejściu w życie Konstytucji, a przed dniem 1 września 2004 r. W sprawach natomiast o naprawienie szkody wyrządzonej orzeczeniem lub zarządzeniem wydanym po wejściu w życie kodeksu cywilnego, a przed wejściem w życie Konstytucji należy nadal stosować art. 418 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2003 r., I CK 150/02, i z dnia 12 lutego 2010 r., I CSK 328/09). Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 września 2003 r., K 20/02, pozostaje w ścisłym związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, dlatego wszystkie racje przemawiające za związaniem czasowego zasięgu skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, z chwilą wydania orzeczenia lub zarządzenia są aktualne także w odniesieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 września 2003 r., K 20/02, tj. uzasadniają związanie czasowego zasięgu wprowadzonej tym wyrokiem zmiany stanu prawnego z datą wydania wadliwej decyzji administracyjnej.

Objęcie odszkodowaniem na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 września 2003 r., K 20/02, korzyści utraconych w okresie od dnia 17 października 1997 r. wskutek wadliwej decyzji wydanej przed tym dniem byłoby więc równie nieuzasadnione, jak objęcie odszkodowaniem na podstawie art. 417 k.c. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, uszczerbków powstałych w okresie od dnia 17 października 1997 r. wskutek wydanego przed tym dniem orzeczenia lub zarządzenia, które nie uzasadniało odpowiedzialności w świetle art. 418 k.c. ze względu na brak przesłanek dotyczących winy funkcjonariusza. W obu przypadkach uznanie odpowiedzialności odszkodowawczej zakładałoby zastosowanie będącego następstwem wyroków Trybunału Konstytucyjnego nowego, dostosowanego do wymagań Konstytucji stanu prawnego z mocą wsteczną, odniesioną do okresu sprzed wejścia w życie Konstytucji, każdy zaś wyjątek od zakazu wstecznego działania prawa musi wynikać w sposób niewątpliwy z ustawy, a tu nie miałby on takiej podstawy, w każdym razie nie można by za nią uważać wymagania zgodności ustaw zwykłych z Konstytucją, ponieważ granicę czasową tego wymagania wyznacza dzień wejścia Konstytucji w życie.

(...) Podsumowując, jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed wejściem w życie Konstytucji, odszkodowanie na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji.

Sąd Okręgowy w pełni podziela zarówno stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z 31 marca 2011 r. jak i jego uzasadnienie.

Przechodząc do oceny zaistnienia przesłanek odpowiedzialności strony pozwanej z tytułu **szkody rzeczywistej**, w pierwszej kolejności stwierdzić należy, że w myśl art. 160 § 2 k.p.a. do odszkodowania stosuje się przepisy kodeksu cywilnego. W sprawie należało zatem ustalić, czy nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę, którym było wydanie decyzji z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a., albo stwierdzenie nieważności takiej decyzji, a zatem - czy została wydana decyzja niezgodna z prawem, a następnie, czy szkoda została wyrządzona i w jakiej wysokości oraz czy pozostaje ona w związku przyczynowym z wydaniem decyzji.

Fakt, iż decyzja administracyjna została wydana z rażącym naruszeniem prawa, przesądza o bezprawności i winie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonych mu czynności (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 maja 1985 r., II CR 121/85, OSNC 1986, nr 4, poz. 53).

Na stronie powodowej ciążył natomiast obowiązek wykazania, przy bezspornym fakcie wydania wadliwej w dniu 29 czerwca 1953 roku, pozostałych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, a zatem faktu powstania szkody (i jej rozmiarów) oraz istnienie normalnego związku przyczynowego pomiędzy ową szkodą a zdarzeniem, które ją wywołało.

Przy czym w sprawie faktycznie sporne były jedynie rozmiary szkody. Pozwany wypłacając odszkodowanie w trybie administracyjnym nie kwestionował, że powodowie na skutek wadliwego zarządzenia z 29 czerwca 1953 r. i orzeczenia z 31 grudnia 1965 r., ponieśli rzeczywistą szkodę, rozumianą jako powstałą wbrew woli poszkodowanych różnicę między obecnym jego stanem majątkowym (tu - stanem majątkowym ich następców prawnych), a tym stanem, jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 11 lipca 1957 roku, 2 CR 304/57, OSN 1958, nr III, poz. 76 oraz w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1963 roku, IH PO 31/63, OSNCP 1964, nr 7-8, poz. 128 czy też w wyroku z dnia 16 kwietnia 2002 roku w sprawie V CKN 960/00 oraz z dnia 15 listopada 2002 roku w sprawie V CKN 1325/00). Szkodę rzeczywistą (damnum emergens), jaką poniosły powodki stanowi uszczerbek majątkowy, jaki powstał na skutek ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad Przedsiębiorstwem i utratą w związku z tym budynków i budowli znajdujących się na nieruchomości. O ile bowiem sam grunt został zwrócony powodkom, to zabudowania, a także maszyny, urządzenia i wyposażenie zostały bezpowrotnie stracone.

Ocena całokształtu okoliczności sprawy prowadzi zatem do wniosku, że uszczerbek majątkowy po stronie powodek jest normalnym następstwem przejęcia przez Państwo Przedsiębiorstwa w czerwcu 1953 r.

Biegły sądowy Z. Z. ustalił wartość nieruchomości budynkowych na łączną kwotę 1.225.480 zł. W ocenie Sądu, kwota ta odpowiada rzeczywistej, aktualnej wartości zabudowań istniejących w dacie przejęcia Przedsiębiorstwa. W oparciu o zachowane dokumenty oraz zeznania świadków i strony biegły odtworzył stan i rozmiar budynków, a następnie dokonał ich wyceny. Biorąc pod uwagę to, że organ administracyjny przyznał powódkom z tego tytułu odszkodowanie w kwocie 411.399,62 zł, Sąd zasądził łącznie kwotę **814.080,38 zł** (1.225.480 – 411.399,62). Kwota ta została podzielona pomiędzy powódki odpowiednio do udziału w spadku po 1/4 i 1/8 części.

Odsetki ustawowe z uwagi na odszkodowawczy charakter roszczenia (art. 363 § 2 k.c.) zostały zasądzone od daty wydania wyroku. W razie bowiem ustalenia odszkodowania, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 363 § 2 k.c., według cen z chwili wyrokowania, należy się ono w tej wysokości, gdy ceny te były wyższe od występujących wcześniej, dopiero od tej chwili. Zatem od tej chwili można mówić o opóźnieniu się dłużnika w zapłacie odszkodowania ustalonego według tych cen i w konsekwencji dopiero od tej chwili można zasądzić od niego odsetki za opóźnienie (tak trafnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 kwietnia 2009 roku, I CSK 524/08, LEX 511024). Dalej idące żądanie w tym zakresie podlegało zaś oddaleniu.

Sąd nie znalazł natomiast podstaw do zasądzenia odszkodowania z tytułu **utraconych maszyn, urządzeń i wyposażenia**. W ocenie Sądu ustalona przez biegłego E. M. wartość – ok. 163.000 zł jest na tyle zbliżona do wysokości odszkodowania wypłaconego powódkom w toku postępowania administracyjnego (150.074,68 zł), że pozwala na przyjęcie, iż w tym zakresie organ administracyjny w całości spełnił swoje zobowiązanie, które w konsekwencji wygasło. Uzyskana przez biegłego kwota 201.047,17 zł stanowi wynik waloryzacji współczynnikiem inflacyjnym wartości ruchomości. Skoro natomiast powódki otrzymały już w 2005 r. odszkodowanie z tego tytułu, nie było podstaw do dalszej waloryzacji. Dodatkowo wskazać należy, że aktualizowanie wartości ruchomości współczynnikiem inflacyjnym (dotyczy zmian cen towarów i usług konsumpcyjnych) stanowi bardzo uproszczony sposób ustalania cen aktualnych. Nie ma bowiem podstaw do przyjęcia, że ceny maszyn i urządzeń rosły równie szybko jak ceny dóbr konsumpcyjnych.

O kosztach procesu Sąd orzekł na zasadzie art. 100 k.p.c., znosząc je pomiędzy stronami. W tym zakresie Sąd wziął pod uwagę stopień uwzględnienia roszczenia powodów, którzy oprócz żądania odszkodowania z tytułu szkody rzeczywistej domagali się również utraconych korzyści. Jednocześnie zważywszy na charakter sprawy oraz sytuację majątkową powódek Sąd nieuiszczone przez strony koszty sądowe przejął na rachunek Skarbu Państwa.